

Obraz polskiego rynku paliw w roku 2011 – zarys problemów hurtu i logistyki

JAKUB BOGUCKI

Dobrze znane problemy – prywatyzacja Grupy Lotos, zabiegi o sprzedaż litewskiej rafinerii PKN Orlen czy dylematy wokół podwyżki akcyzy na olej napędowy – stanowiły motyw przewodni tegorocznej sytuacji na rynku hurtowym. W tle cały czas pozostawały kolejne cenowe rekordy i szeptem wypowiadane pytania o możliwości zmniejszenia sprzedaży wskutek wysokich cen paliw.

Konfiguracja dostaw dla największych operatorów rynku detalicznego nie uległa jakimś zasadniczym przetasowaniom w roku 2011. Już na początku roku PKN Orlen zawarł umowy na dostawy dla Statoil Poland i Lukoil Polska – łącznie opiewały one na 2,4 mld złotych. Kontrakt Orlenu z BP Europa sięgnął wysokości 5,48 mld zł. Grupa Lotos podpisała natomiast kontrakt m.in. z Shell Polska (opiewający na 4 mld zł). W przypadku koncernu z Gdańska zasługuje na uwagę większa zdolność produkcji paliw gotowych w konsekwencji zakończenia programu rozwojowo-modernizacyjnego 10+. Tu warto przypomnieć, że od połowy stycznia działa w Gdańsku instalacja do hydrokrakingu, która docelowo może produkować 10,5 mln ton oleju napędowego rocznie. Wysokiej jakości paliwo dieslowskie, pochodzące z tej rafinerii, stało się jednym z najpoważniejszych argumentów do wysokiej oceny postępów Grupy Lotos w ostatnim czasie. Jej rosnący potencjał produkcyjny powoduje, że najbliższe lata mogą bardzo wydatnie zwiększyć rolę grupy na polskim rynku oleju napędowego.

Duże znaczenie dla obrazu zaopatrzenia polskiego rynku w paliwa miały sugestie o możliwości wzmożenia importu paliw np. przez BP z niemieckiej rafinerii Schwedt. Problemem w tym wypadku mogły jednak być różne wymogi odnośnie biokomponentów w Polsce i Niemczech. Dla ukazania różnorodności sytuacji na rynku pomocna może być tabela cen średnich benzyny bezołowiowej 95 handlowanej na polskim rynku w 2011 roku.

Dodatkowym źródłem informacji może tu z pewnością być zaprezentowany na stronie 16 wykres nr 1, który może dobrze uświadomić polskiemu czytelnikowi skalę zmienności cen baryłki ropy – efekt ten chcieliśmy uzyskać przez przeliczenie jej cen na naszą walutę (na pra-

Tabela 1: Porównanie cen hurtowych benzyny u operatorów na polskim rynku w 2011 roku

miesiąc	Orlen	Lotos	Shell	BP
styczeń	3717	3720	3726	3720
luty	3759	3758	3769	3762
marzec	3973	3974	3983	3954
kwiecień	4106	4108	4125	4086
maj	4085	4085	4092	4072
czerwiec	3995	3992	4005	3990
lipiec	4090	4085	4098	4089
sierpień	4050	4056	4071	4048
wrzesień	4121	4120	4089	4065
październik	4176	4181	4192	4147
listopad	4183	4188	4193	4191
grudzień	4259	4259	4273	4251
średnia	**4043**	**4044**	**4051**	**4031**

Ceny w [zł netto/m^3] Źródło: e-petrol.pl

Detaliczny rynek paliw w 2011 r.

SZYMON ARASZKIEWICZ

Jedni interes rozwijają, inni stoją w miejscu

Rok 2011 kierowcy na pewno zapamiętają jako rok rekordowych cen w historii polskiego rynku detalicznej sprzedaży paliw. Dla operatorów był to z kolei czas dużej konkurencji, niskich marż oraz ciągłych zmian w strukturze rynku i układzie sił między graczami.

Polska Organizacja Przemysłu i Handlu Naftowego oceniła ilość wszystkich stacji paliw w Polsce w 2011 r. na 6 764. Jest to ledwie o 9 więcej niż na koniec 2010 r. Od kilku lat można mówić o stabilizacji ilości stacji na polskim rynku, ich liczba wahała się w okresie 2005-2011 między 6 700 a 6 900[1].

Liderem jeśli chodzi o stan posiadania stacji w Polsce pozostaje od wielu lat bezsprzecznie PKN Orlen, jego pozycja jest niezagrożona i jeszcze długo taką pozostanie. Ponad 1750 stacji, jakimi może pochwalić się gigant z Płocka, to więcej niż suma sieci aż sześciu firm zajmujących następne miejsca na liście. Kolejność na niższych stopniach „podium" zmieniała się w ostatnich latach często, przy czym wszyscy gracze oczywiście twierdzą, że ważniejsza od ilości posiadanych obiektów jest ich efektywność i zyskowność.

Większość firm odnotowała w 2011 r. przyrost ilościowy i jedynie Shell stracił w ciągu tych 12 miesięcy 7 stacji w porównaniu z końcówką 2010 r. Przyczyną tego było wygasanie umów partnerskich i nieprzedłużenie niektórych. Największy przyrost ilościowy posiadanych stacji paliw w 2011 r. odnotował natomiast Statoil. Norweski koncern ma na koncie m.in. przejęcie polskiego oddziału fińskiej sieci samoobsługowych stacji – ST1. Wśród stacji przymarketowych widać generalnie stagnację jeżeli chodzi o ich rozwój ilościowy, na razie daleko jest do zrealizowania się przepowiedni niektórych organizacji branżowych sprzed kilku lat o możliwości całkowitego zdominowania polskiego rynku przez taki typ gra-

Tabela 3: Ilość stacji paliw w wybranych sieciach działających w Polsce

Sieć	2010	2011
PKN Orlen	1714	1756
BP	400	425
Shell	381	374
Grupa Lotos	324	362
Statoil	299	349
Łukoil	114	113
Neste	106	106
Huzar	61	75
Moya	b.d.	50
Carrefour	44	44
Intermarche	29	35
Tesco	28	28
Auchan	22	22

Źródło: dane własne Information Market S.A.

1 Polska Organizacja Przemysłu i Handlu Naftowego, Stacje paliw w Polsce w latach 2005-2011, http://www.popihn.pl/download.php?s=1&id=705, uzyskane dn. 13 stycznia 2012.

Prognoza detalicznych cen paliw w 2012 roku

GABRIELA KOZAN

Już po raz kolejny w cyklu raportów rocznych „Polski Rynek Paliw" na podstawie hurtowej prognozy cen paliw, przygotowaliśmy prognozę cen na stacjach benzynowych. Z wyliczeń przygotowanych przez zespół analiz e-petrol.pl wynika, że w 2012 roku kierowcy tankujący zarówno diesel jak i benzynę będą musieli zaakceptować ceny mniej lub bardziej przekraczające 6 zł za litr.

Niespotykane ceny na stacjach tankowania

Rok 2012 zapowiada się jako czas wyjątkowo wysokich cen paliw, ceny zarówno diesla jak i benzyny już w 2011 roku wyraźnie przybliżały się do granicy 6 zł za litr, tymczasem w roku mistrzostw w piłce nożnej organizowanych w Polsce i na Ukrainie ceny nad Wisłą w przeważającym okresie mogą trwale przebić psychologiczną granicę 6 zł za litr. Głównym czynnikiem wpływającym na ceny na polskich stacjach benzynowych była i jest, rzecz jasna, droga ropa naftowa, której notowania na rynkach światowych rozhuśtały ceny. Do tego trzeba doliczyć stosunkowo wysokie koszty produkcji paliw w polskich rafineriach. Parasolem ochronnym, jaki mógłby - choć przez jakiś czas - rozłożyć się nad losem polskich kierowców, jest nasza waluta, której umocnienie złagodziłoby skutki wysokich cen ropy i paliw na rynkach światowych.

Tabela 11: Prognoza cen detalicznych w Polsce na rok 2012 w ujęciu miesięcznym

Miesiąc	Pb95	ON
styczeń	5,65	5,80
luty	5,89	5,91
marzec	6,10	6,13
kwiecień	6,17	6,33
maj	6,34	6,20
czerwiec	6,24	6,28
lipiec	6,30	6,37
sierpień	6,22	6,28
wrzesień	6,07	6,19
październik	6,10	6,13
listopad	6,03	6,21
grudzień	6,03	6,24
średnia	6,09	6,17

Dane w [PLN/l]
Źródło e-petrol.pl

Rok 2012 będzie wyzwaniem dla kierowców, których cierpliwość w akceptacji i tak dynamicznie rosnących cen paliw w 2011 r., była wystawiana na próbę. Poziom 6 zł zarówno dla popularnej benzyny bezołowiowej 95, jak również dla diesla może być już osiągnięty w marcu 2012 roku. W kolejnych miesiącach ceny paliw będą nadal dynamicznie rosnąć. Marzec, kwiecień, a w przypadku benzyny także maj będą okresem szybkich zmian cen. W kwietniu 2012 r. wg szacunków e-petrol.pl za benzynę będzie się płacić 6,17 zł/l, w tym czasie diesel może kosztować ok. 6,33 zł/l. W maju benzyna może dogonić cenę oleju napędowego i osiągnąć swoje roczne maksimum na poziomie 6,34 zł/l. Druga połowa roku powinna dać wytchnienie od skokowych wzrostów, ceny paliw mogą utracić swoją dynamikę zwyżkową i utrzymywać się na poziomie 6,30-6,22 zł/l w przypadku benzyny i 6,37-6,28 zł/l w przypadku diesla. Jeśli ktoś planuje dalszy wakacyjny wyjazd, to wg wy-

Prawne aspekty funkcjonowania branży biopaliw w Polsce – w kontekście dokonanych oraz założeń planowanych nowelizacji

PRZEMYSŁAW KAZIŃSKI
RADCA PRAWNY

MAREK KIJOWSKI
ADWOKAT

KANCELARIA MAMIŃSKI & WSPÓLNICY SP.K.

1. Ustawodawca przewidział dwie podstawowe formy wspierania rozwoju i promocji użycia biopaliw. Po pierwsze, na przedsiębiorców działających na rynku biopaliw nałożono z dniem 01.01.2008 r. obowiązek zapewnienia określonego udziału biomponentów w ogólnej ilości paliw ciekłych i biopaliw ciekłych sprzedawanych, zbywanych w innej formie lub zużywanych - realizacja tzw. Narodowego Celu Wskaźnikowego („NCW"). Po drugie, w pierwszych latach obowiązywania ustawy o biopaliwach stosowano preferencyjne stawki podatku akcyzowego w zakresie wyrobów powstałych ze zmieszania benzyn i olejów napędowych z biokomponentami zawierających powyżej 2 proc. biokomponentów, jak i biokomponentów stanowiących samoistne paliwo przeznaczone do napędu silników spalinowych. Do 2011 r. obowiązywała też ulga w podatku CIT oraz zwolnienie z opłaty paliwowej w zakresie biopaliw.

2. Wsparcie stosowania biopaliw w postaci ulgi w podatku akcyzowym stanowiło pomoc publiczną, której zastosowanie uzależnione jest od zgody Komisji Europejskiej. Zgodnie bowiem z art. 87 TWE (107 TFUE) dotyczącym pomocy publicznej, wszelka pomoc przyznawana przez państwo członkowskie lub przy użyciu zasobów państwowych w jakiejkolwiek formie, która zakłóca lub grozi zakłóceniem konkurencji, poprzez sprzyjanie niektórym przedsiębiorstwom lub produkcji niektórych towarów, jest niezgodna ze wspólnym rynkiem w zakresie, w jakim wpływa na wymianę handlową między państwami członkowskimi. Z dniem 30.04.2011 r. wygasło zezwolenie Komisji Europejskiej na pomoc państwa N 57/2008 - Polska „Pomoc operacyjna w zakresie biopaliw". Skutkiem jego wygaśnięcia było przyjęcie nowych stawek akcyzy dla biopaliw. Po zmianach wprowadzonych na podstawie Ustawy z dnia 26.11.2010 r. o zmianie niektórych ustaw związanych z realizacją ustawy budżetowej (Dz.U. z 2010 r., Nr 238, poz. 1578) oraz ustawy z dnia 22.12.2011 r. o zmianie niektórych ustaw związanych z realizacją ustawy budżetowej (Dz.U. Nr 291, poz. 1707) stawki akcyzy w zakresie biopaliw przedstawiają się następująco:

a) dla benzyn silnikowych o kodach CN 2710 11 45 lub 2710 11 49 oraz wyrobów powstałych ze zmieszania tych benzyn z biokomponentami, spełniających wymagania jakościowe określone w odrębnych przepisach - 1565,00 zł/1000 litrów;
b) dla olejów napędowych o kodzie CN 2710 19 41 oraz wyrobów powstałych ze zmieszania tych olejów z biokomponentami, spełniających wymagania jakościowe określone w odrębnych przepisach - 1196,00 zł/1000 litrów;

c) dla biokomponentów stanowiących samoistne paliwa, spełniających wymagania jakościowe określone w odrębnych przepisach, przeznaczonych do napędu silników spalinowych, bez względu na kod CN - 1196,00 zł/1000 litrów.

3. Z dniem 01.05.2011 r. przestała obowiązywać również ulga podatkowa w podatku dochodowym od osób prawnych, wprowadzona Ustawą z 23.08.2007 r. o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych (Dz.U. Nr 165, poz. 1169) i przeznaczona dla producentów biokomponentów, która polegała na odliczeniu od podatku kwoty stanowiącej 19 proc. nadwyżki kosztów wytworzenia biokomponentów nad kosztami wytworzenia paliw ciekłych o takiej samej wartości opałowej, jednak nie więcej niż 19 proc. nadwyżki wartości wytworzonych biokomponentów nad wartością wytworzonych paliw ciekłych, obliczonych według cen biokomponentów i paliw ciekłych, o takiej samej wartości opałowej (art. 19a ustawy o CIT). Decyzja Komisji Europejskiej została ogłoszona w Dzienni-

Prognoza cen propanu-butanu w handlu hurtowym na granicy wschodniej w Polsce na rok 2012

ARKADIUSZ GODLEWSKI

Ceny mieszanki propan-butan na polskim rynku hurtowym w dużej mierze wynikają z cen produktu według formuły FCA, oferowanego na wschodniej granicy RP. Dział analiz Information Market S.A. regularnie monitoruje zmiany poziomów cenowych w transakcjach handlowych i na tej podstawie opracowuje notowania LPG, dostępne na portalu e-petrol.pl. Stały się one bazą wyjściową do wykonania – już po raz trzeci, w ramach raportu – „Polski Rynek Paliw 2011", prognozy cen gazu importowanego na rok 2012.

Warto wspomnieć, iż cena hurtowa gazu, oferowanego na terminalach wschodniej Polski według formuły FCA, jest pochodną cen importowych według formuły DAF granica. Na podstawie analizy skuteczności prognozy wykonanej w roku ubiegłym, zdecydowano, że uproszczenie modelu obliczeniowego do metody regresyjnej - opartej wyłącznie na cenach w transakcjach na polskim rynku hurtowym LPG, pozwoli na przygotowanie wyliczeń o wystarczającym poziomie dokładności. Zabieg ma na celu przede wszystkim uniezależnienie wartości prognozowanych od czynników wynikających z okresowych zmian, które wpływają na poziomy marży hurtowych, takich jak: kurs złotówki w odniesieniu do dolara amerykańskiego, opłat związanych z kosztami obsługi i przeładunku oraz ilości produktu dostępnego w obrocie hurtowym – wszystkie te elementy, przy założeniu sezonowości cen, uwzględnione zostaną automatycznie w modelu opierającym się na regresji liniowej.

Wykres 21 na rok 2011 obrazuje porównanie prognozowanych cen mieszanki propan-butan w formule FCA granica wschodnia z rzeczywistymi poziomami cenowymi, odnotowanymi w ubiegłym roku.

Tabela 17 przedstawia zestawienie miesięcznych prognozowanych cen mieszanki propan-butan na polskiej granicy wschodniej z wartościami rzeczywistymi. Wart odnotowania jest fakt, że w odniesieniu do rzeczywistej średniej rocznej ceny gazu w 2011 r. na poziomie 3372 zł netto za tonę, (wzrost o 17 proc. - w stosunku do roku poprzedniego), prognoza zakładała identyczną dynamikę wzrostu o średnią roczna wartość na poziomie 3365 zł netto za tonę. Średnie odchylenie wartości rzeczywistych od oczekiwanych wyniosło zaledwie 5 proc. w skali całego roku, co potwierdza słuszność przyjętych do prognozy założeń i co za tym idzie skuteczność przyjętego modelu obliczeniowego.

Prognoza na 2012 r. cen FCA gazu propan-butan, oferowanego w sprzedaży hurtowej po stronie polskiej, zakłada utrzymanie metodologii zmienionej w ubiegłorocznym raporcie. Opiera się na analizie trendu zmian ceny według formuły FCA w latach poprzednich, bez uwzględnienia na wejściu cen ofertowych w formule DAF, czy też wartości cen propanu i butanu oferowanego na rynku zachodnioeuropejskim w formule CIF ARA. Takie podejście gwarantuje, że czynniki trudne do przewidzenia, związane ze specyfiką polskiego rynku: dostępnością lub okresowymi niedoborami produktu, w związku z uproszczeniem modelu obliczeniowego, będą miały mniej istotny wpływ na wynik końcowy. Wartości prognozowane na rok 2012 wyliczone zostały metodą regresji liniowej na podstawie danych za lata 2009-2011, z uwzględnieniem wag i dynamiki wzrostu średniej ceny liczonej rok do roku.

W analizowanych latach ceny FCA zachowywały się w ciągu roku dość podobnie wykazując lokalne maksima w pierwszej połowie roku oraz jesienią. W ujęciu rocznym zachowana jest dodatnia dynamika wzrostu. Jeżeli nie wystąpią w ciągu roku, czynniki makroekonomiczne, które mogłyby istotnie zachwiać rynkami surowcowymi, co bez wątpienia może mieć wpływ na ceny ofertowe mieszanki propan-butan oferowanej na polskim rynku hurtowym,